

Biodiversiteit & Ecologisch evenwicht op Stadsakker Gouda

Het is niet het eerste waar je aan denkt als je op de Stadsakker Gouda bezig bent om, na alweer een regenbui, de talloze slakken voorzichtig een andere weg te wijzen. Of als je denkt dat de kool lekker groeit er toch ook volop rupsen eerder dan wij van genieten. Of als blijkt dat het bed met wortelen voor vogelmuur een gespreid bedje bleek ten koste van de wortelen.

Toch heeft het een met het ander te maken. Hoe gevarieerder en hoe groter de biodiversiteit op de akker hoe gezonder. Dat zorgt uiteindelijk voor een beter ecologisch evenwicht. Er zijn delen in het land waar de wormen in een maïsakker op de vlucht gaan vanwege de grote hoeveelheid mest en ammoniak in de grond, terwijl we die wormen hard nodig hebben!

Dus voedsel voor de groenten is goed, maar alles met mate. Op de Stadsakker is de bodem - rivierklei van de Hollandsche IJssel - van nature voedselrijk. Bovendien was het jarenlang weiland waar koeien liepen met bijbehorende bemesting, wellicht nog aangevuld met ruige mest of kunstmest. Zoals we tijdens de bijeenkomst in het oude stadhuis op de Markt hoorden, duurt het jaren voordat er nieuw evenwicht is. Van weiland naar groente-kruiden en bloementuin. Waarom dan toch nu al iets doen met die biodiversiteit?

ridderzuring tussen de kruipende boterbloem

Ecologisch evenwicht

Zonder variatie in flora en fauna krijgen we een monocultuur waar wilde planten, vogels, insecten et cetera geen kans krijgen. Je ziet dat een beetje terug aan de randen van de Stadsakker, en aan het nog ongebruikte weiland. Op het weiland zie je nagenoeg alleen een paar grassoorten en aan de randen staan veel brandnetels. De slootkant begroeiing is ook vrij eentonig, mede door bemesting en het voedselrijke slootwater; en dat is geen groot teken van diversiteit.

Stadsakker Gouda is primair voor de groenten, kruiden en bloemen. Maar we genieten ook van de locatie, het landschap en de flora en fauna, vooral aan de randen van de akker. En hoe mooi zou het zijn als we optimaal kunnen oogsten en genieten, en tegelijkertijd de Stadsakker nog mooier maken dan het nu al is.

Hoe?

Wil je het aantal soorten wilde planten vergroten - met gunstig effect voor onder andere insecten en vogels - dan zijn er meerdere maatregelen mogelijk. Sommige zijn simpel, maar kosten tijd. Het kan ook ingrijpender met sneller resultaat. Een paar voorbeelden.

Verschralen

Zoals gezegd is de (rivier)kleibodem van nature al voedselrijk. Dat zal en hoeft ook niet te veranderen. Toch kan ook kleigrond een bloemenrijke vegetatie opleveren. Denk aan de bloemenrijke uiterwaarden en kleidijken die je op sommige plaatsen nog ziet.

Nu hebben bepaalde soorten grassen en brandnetels de overhand. Een simpele maatregel is regelmatig maaien en het maaisel composteren of afvoeren. Brandnetels krijg je niet zomaar weg dus die kun je trekken of uitsteken, daardoor krijgen andere oorspronkelijk aanwezige planten meer kans. De bodem bevat ook vaak veel zaad uit vroegere tijden die nu geen kans krijgen. Door regelmatig maaien - en af te voeren - krijgen we een deel van de oorspronkelijke begroeiing terug. Het is wel vrij arbeidsintensief, je dus moet geduld hebben, maar het is de moeite waard.

Plaggen, inzaaien

Een andere mogelijkheid is dat je de te rijke bovenlaag verwijdert, ofwel plaggen. Maar niet te grootschalig, vanwege het primaire gebruik voor groenten, kruiden en bloemen. Je kunt allicht een proefvak aan de rand van de Stadsakker maken en dan eens kijken zien wat er gebeurt. Een mogelijkheid die steeds vaker wordt toegepast is het inzaaien met zaad van kruiden- en bloemenmengsels. Je ziet het vaak langs intensief gebruikt bouwland als compensatiemaatregel. Het is soms een beetje een doekje voor het bloeden, maar beter dan niets. Sommige bedrijven zoals *Cruydt-Hoeck* of *Biodivers* hebben mengsels per gebied of bodemtype. Hoewel ik meer voorstander ben van verschrallen en maaien en de natuur het werk laten doen, is inzaaien voor wellicht een strook aan de oostkant van de Stadsakker een mooie optie.

zwarte nachtschade

Meidoornheg

Aan de zuidkant (Hollandsche IJssel) zijn al meidoornboompjes geplant, die staan er heel goed bij. Het is een optie om ook aan de oostkant een meidoornhaag te maken. Zo'n haag werd vroeger aangelegd als kering om vee in de weide te houden. Door de stekels ontstaat er een ondoordringbare kering. Voor vee is hebben we dat nu niet meer nodig, maar een meidoornhaag is wel een ideale leefplaats voor vogels en insecten. Bovendien geeft de meidoorn in het voorjaar witte bloemen en in het najaar rode bessen, en dat is toch echt mooier dan prikkeldraad.

Onderhoud

Ook met simpel onderhoud behoud of verstevig je de biodiversiteit. Simpel voorbeeld: knotwilgen staan bekend om hun biologische waarde voor vogels en insecten, zelfs wilde planten zetelen er in. Die knotwilg bij ons op de Stadsakker moet nodig geknot worden, dus handen uit de mouwen. Of denk aan slootkanten-beheer, dat is nodig om de schouw van het waterschap te doorstaan maar het heeft ook meerwaarde voor de biodiversiteit.

kruidistel

Nul-meting & monitoring

Als je verbetering wil zien is het handig om te weten hoe het nu is. Dat kun je doen door te registreren welke wilde planten er nu staan - de nulmeting; en hoe de begroeiing zich ontwikkelt - het monitoren. Ik ben alvast begonnen met een quickscan van de wilde planten op de stadsakker. Dit is nog maar een begin, maar door telkens aan te vullen krijgen we mooi overzicht van wat er groeit en bloeit. Hieronder een eerste overzicht, dat heb ik ingevoerd op www.waarneming.nl.

Als ik een nieuwe wilde plant zie dan vul ik de lijst aan met datum en liefst foto. Dat kun je simpel vanaf je mobiel doen. Als je de foto uploadt ligt de waarneming direct op locatie vast. Ik nodig iedereen uit om dit ook te doen. Je mag je waarneming ook aan mij appen, met foto, dan voeg ik die aan mijn eigen lijst toe. Het is wel fijn om vrij zeker te zijn van je waarneming, al dan niet op basis van je eigen kennis van flora. Je kunt ook gebruik maken van apps, zoals *obsidentify*, maar zo'n app kan er ook naast zitten. Determineren met de *Heukels* of *Thijsse* is trouwens de beste methode, maar wel tijdrovend.

KNNV en IVN

Door www.waarneming.nl worden overigens steekproeven genomen van ingevoerde waarnemingen met als doel de database zuiver te houden.

Een andere mogelijkheid om snel een betrouwbare opname te krijgen bieden organisaties als de KNNV, FLORON en IVN. Je kunt het gewoon vragen. En als je het leuk vindt om met flora en fauna te werken, dan ben je welkom als zelf lid bij KNNV en/of IVN. De opgeslagen waarnemingen vind je in de app onder de zoekterm 'Gouda Goverwellepad'. Dat is het vak waarin de Stadsakker ligt. Ik probeer nog te achterhalen welke wilde planten vroeger op Stadsakker groeiden. Wellicht wandelde Jac. P Thijsse - wie kent hem niet - ooit al eens langs de Hollandsche IJssel met zicht op de Stadsakker. Zou mooi zijn.

En de fauna dan?

Het is uiteraard ook leuk om waarnemingen van vogels te registreren, maar we moeten niet te snel alles tegelijk willen doen. Net zoals *Gert Olbertijn* het zei tijdens de de informatiebijeenkomst over de ambities van de Stadsakker. Stap voor stap en beheerst. Toch heb ik ook al stiekem een paar vogels gespot en genoteerd. Al was het maar omdat *Fred Ipenburg* een verbaasd en nieuwsgierig winterkoninkje zag, terwijl hij met scholieren de omgewaaide oude knotwilg verplaatste. Hij had ook al boomkruiper gezien, en vertelde dat er een groepje staartmezen op vaste tijd langskomt. Zelf zag ik een grote bonte specht en een roodborstje. En de onvermijdelijke invasieve halsbandparkiet.

Samengevat

Er zijn dus heel wat mogelijkheden om de biodiversiteit op de Stadsakker te vergroten. We hebben hierover op 7 november ook al van gedachten gewisseld met het groepje van *Ceriel*. Een en ander wordt uitgewerkt tot concrete acties. Heb jij ook ideeën n.a.v. dit artikel? Laat het weten. Dat geldt dus ook voor een waarneming. Zo kunnen we deze heerlijke plek, deze parel van onze stad, steeds mooier doen glanzen.

Waarnemingen wilde planten Stadsakker Gouda

12-11-24	Grote brandnetel	Scherpe boterbloem bl (foto
Kleefkruid	Moerasandoorn	15-11-24)
Paarse dovenetel bloeiend (bl)	Liesgras	Reukeloze kamille bl (foto
Hondsdrif	Akkerdistel	15-11-24)
Kruipende boterbloem	Wilgenroosje	Basterdwederik bl (foto
Grote weegbree	Melkdistel	15-11-24)
Vogelmuur bl	Heermoes	Kruldistel bl (foto 15-11-24)
Straatgras bl	Riet	Smalle weegbree (foto
Ridderzuring	Gewone Berenklauw	15-11-24)
Kropaar	Witbol	Grote Vossenstaart (foto
Herderstasje bl	Veenwortel	15-11-24)
Gele lis	Kleine veldkers bl	
Pitrus	Madelief bl	<u>Vogels</u>
Klein Kruiskruid bl	Es	Winterkoninkje
Rode klaver	Wilg	Grote bonte specht
Fluitekruid	Meidoorn	Roodborst
Kleefkruid	15-11-24	Halsbandparkiet